2088

Il y avoit deux Exemplaires de cet ouvrage dans la vente des Livres des Jesuites faite a Bruxelles en 1780 l'un a été vendu f 8-10 argent de Change l'autre f 7-15 meme monnoie

AFSCHEYT ENDE laetste Reces by den Gedeputeerdẽ van

mijn G. Heere de Prince van Orangien / Staten ende Steden van Hollandt/Zeelant/ &c. ghenomen met den Commissarissen des Conincks tot Breda op den xxiij. Julij. 1575. Mitsgaders sekere extracten uyt den gheschriften vanden xxiij. Martij ende eersten Aprilis/ van de voorsz. Commissarissen/ende het antwoordt ende presentatie op den eerstẽ Junij/ by des Heeren Prince van Orangien ende der Staten Ghedeputeerden daer teghens ghedaen. Waer uyt volcommelick verstaen kan worden al het ghene dat in dese laetste vredehandel onderlinghe is ghedaen ende ghetracteert.

Psalm 120. vers 7.

Ick houde vrede: Doch wanneer ick (daer van) spreke so heffen sy krijch aen.

Psalm. 35. vers 20.

VVant sy dincken schade te doen: Ende soecken valsche saken teghen de stille inden lande.

Ghedruckt inde vermaerde Coopstadt Dordrecht Anno. M.D. LXXV.

Den Drucker tot den Leser.

Eminde Leser, hier hebt ghy t'Reces ende afscheyt byden Gedeputeerden van mynen G, Heere den Prince van Oraengien, Staten eñ Steden van Hollant, zeelant, Bommel, ende Bueren, met heuren gheassocieerden metten Commissarissen des Conincx opt stuck vande vredehandel den xiiij. Iuly. 1575. tot Breda ghenomen. In het welcke V. L. sommarisscher wijse voor oogen wert gestelt het Beginsel, Progres eñ Eynde vande voorsc. handelinghe. Eñ want te beduchten is dat de algemeyne vyant des lieue Vaderlants deselue syne Ex. Staten eñ Steden voornoemt, (na syne gewoonlicke maniere van doene) met logenen ende onwaerheyt vast alomme sal soecken te beswaren, ghelijck hy alreede heeft begonst, in alle schijn of sy in dese communicatie noyt tot eenighe redelicke conditien, om tot de gewenschte pacificatie te comen, hadden willen verstaen, ende henluyden mitsdien sal poogen by vele Potentaten, ende oock by alle de andere Prouincien van dese Nederlanden odieux te maken: So heeft het my goet ghedocht de Requeste (als wesende den oorspronck vande communicatie deser Vredehandelinge) met d'apostille daer op gegeuē tot Breda, eñ eenige andere principale poincten articulē eñ conditien wt dē geschrifte der voorß, Commissarissē vandē xiiij. Martij eñ d'interpretatie daer op geuolcht wt der seluer geschrifte vandē i. Aprilis beyde laetstledē geextraheert, midtsgaders de Presentatie eñ antwoort byden onsen opten eerstē Iunij daer teghens ghedaen, hier by te veruoeghen: Op dat V. L. al het selue by dit tegenwoordich Reces ende sonderlinge by de voorß. presentatie ende antwoort legghende, ende t'samen ouerweghende, te bet moecht speuren ende verstaen de groote onbillickheyt ende onredelickheyt vande offren by onse wederpartije ghedaen, eñ de oprechticheyt ende goetwillicheydt by syne F. G. Staten ende Steden voornoemt bewesen, by haere opene verclaringhe ende deuchdelicke presentatie den voorß. Commissarissen voorghehouden. Tot welcken eynde ick V. L. oock alle de andere voorgaende gheschriften, wt sake vande voorß. handelinghe ten wedersyde wtgheghenen eñ ouerghenomen, metten aldereerstē verhope in drucke te doen hebben. Biddende ghy wilt v met dese tegenwoordige gheschriften voor desen tijt laten contenteren, eñ de selue (alle sinistre ende onpartijdich vooroordeel ende affectie besyden stellende) alsolesen ende herlesen dat ghy de materie van allen saken metter tijdt moecht begrijpen ende grondelicken verstaen, ende de rechtueerdicheyt der seluer met goeder kennisse ende wetenschap by alle wederpartijen helpen voorstaen tot verbreydinghe van Gods glorie, ende conseruatie van de eere ende vrijheydt des ghemeyns Vaderlandts.

MIJn G. Heere de Prince van Orangien etc. midtsgaders de Staten eñ Steden van Hollant Zeelant met hare gheassocieerde/Stactsghewijs vergadert binnen der Stadt Dordrecht. Ghesien niet alleene tgene uwer Ed. als Commissarissen wt den naem ende van weghen des Coninck van Spaengien/by heure gheschriften vanden xxiij. Junij. eñ iiij. July beyde laestleden ter antwoorde geuen op des voorsc. Heeren Prince ende Staten/groote/redelicke/ ende onwederlegghelicke offren ende presentatien vanden eersten ende vijfentwintichsten Junij voorsc. Nemaer oock alle voorgaende geschriften ghecapituleert/ende wel ghelet hebbende op alles anders / wat hen in desen vredehandel vanden aenbegin af voorghedraghen ende wederuaren is/houdende alhier voor verhaelt al tgeen by onse voorgaende geschrifte gheseyt is / tot den seluen hen oock refererende / ende daer by persisterende/houdende oock byden selfden volcomelick wederleypt eñ beantwoort al tgeen by uwer Ed. voorgestelt eñ versocht wordt: Hebben ons Ghedeputeerdens voorder gelast uwer Ed. te verthoonen ende aen te dienen het naeruolghende,

DE voorsc. Heere Prince / eñ Staten gheuoelende wt de voorsc. laeste gheschriften / ende oock wt allen andere saken / hen so voor als naer voorgecomen ende beieghent/hoe weynich dat altijt gesint geweest zijn ter goeder trouwen te handelen / de gene die uwe Ed. van S'coninck weghen te desen ghecommitteert hebben: En hebben niet connē gelaten de selue uwe Ed. ende eenen yegelicken kennelick te maken/ laten de selue uwe Ed. ende eenen yegelicken kennelick te maken/ theurder ontlastinghe/ (voor God ende alle de wereldt) met welcke vlijdt ende affectie sylupden ouer hare zijde tallen tijden ghepoocht eñ ghearbeyt hebben om de teghenwoordighe Oorloghe te eyndighen/ ende de Nederlanden wederom in ruste/eenicheydt ende weluaert te doen floreren/blijckende genoechsaem by het demoedich biddē/groote ende loffelicke offren ende presentatien al omme in hare geschriften veruatet. Ende eerstelick by sekere supplicatie by den seluen Heere Prince ende Staten gheleden een Jaer aende Heere van Champaingni gedaen behandigen/ om aenden Coninck gepresenteert te werdē/ concluderende sulcx alsdoen alle huere voorsc. geschriftē te dien eynde/ dat syne Ma. geliefde te doen vertreckē den wtheemschen bederuers van syne Ma. landen eñ luyden: Eñ daer na wettelick doē vergaderen de generale Statē van alle de Nederlandē/omme door vrije t'samē sprekinge/ communicatie eñ aduijs der seluer in alles goede ordre eñ politie gestelt te wordē/ouā de welcke d'een mettē anderē voortaen als te voren in eene vaste vrede eñ eenicheydt mochten leuen eñ conuerseren.

hoe hem de voorſc. Champaingni omme de voorſc. ſupplicatie te preſenteren(waer toe hy hem ſelfs geoffereert hadde) gequeten heeft/ blijckt wt het wederom ſeynden der ſeluer/ neffens eene ſyne miſſijue. aen Doctor Junius de Jonghe gheſchreuen/ van Date den xiiij Auguſti/ 1574. Ende inhoudende voor redene in effect/ dat hy van Champaingni de opinien te houe beuont geheel vreemt van middelen in de ſelue ſupplicatie veruatet/ ende vreeſende datmē de ſelfde niet goet en ſoude beuinden/ en hadde inder ſaken niet derren voortuaren,

Het is uwe Ed. oock kennelicken/ hoe dat corts na het ontſet der Stadt Leyden/ te weten in Decembri 1574. Doctor Elbertus Leoninus door ſyne brieuen van mijn G. heere de Prince paſpoort heeft vercreghen/ omme by ſyne Ex. te moghen comen ende den vredehandel te heruatten. Den ſeluen Doctor can oock getuyghenisse geuen met welcke blijſchap den voorſc. heere Prince ende Staten verſtondē dat(contrarie het ſchrijuen des voorſc. van Champaingni) copie van heure Supplicatie byden Coninck geſien was/ en̄ dat ſyne Ma. omme op de ſelue goedertierlick te diſponeren ende alle miſuerſtanden ende differenten te verghelijckenen volcomen macht ende beuel ouergheſonden hadde. Voorts meer/ hoe voluerdich de voorſc. heere Prince ende Staten ſich ghetoont hebben/ om plaetſe/ dach ende Gedeputeerdens t'accorderen tot deſen vredehandel/ can wt hen geſchrifte ende trapport vanden ſeluen Doctor opentlick gheſpeurt werden/ achteruolgende den welckē ſy oock heure Gedeputeerden ter beſtemden daghe en̄ plaetſe gheſchickt hebben gehadt/ de welcke ouer ſulcx teghenwoordelick ſchier vijf maenden met den ſelfden handel doende ende beſich zijn gheweeſt,

Gedurende welcken tijt ſy luyden van heurē zijde niet onderweghen ghelaten en hebben/ om deſe gheheele Nederlanden ter eeren Gods ende ſyne Ma. dienſt/ tot eene gewenſchte ruſt ende vrede/ oude weluaren ende proſperiteyt te brengen. Ende ter contrarie en is by uwer Ed. ofte den ghenen aen welcke uwer Ed. tot noch toe rapport ghedaen hebben/ anders niet gheſocht geweeſt dan ons by inſuffiſante captieuſe/ bedeckte ende bewimpelde offren te circumuenieeren/ ende middeler tijt ons ende de omliggende Landen/ en̄ Inwoonders van dien/ te amuſeeren/ omme des te beter te gheraken tot heur quaet opſet ende voornemen van onſe bederffeniſſe; Sulcks al tſelfde claerlicken blijcken mach by t'gunt van aenbeghin deſes handels/ en̄ merckelick zedert den eerſten Junij onderlinghe gehandelt ende gepaſſeert is,

Dan alſo ſyne Ex. Staten ende Steden voorſc. beuonden de eenſ-

ge

ghe swaricheyt te stane op uwer Ed. schriftelick versoeck/ dat die van den onsen hen niet en souden willen begheuen tot de Roomsche Religie/ haer gheliefde Vaderlant souden moeten verlaten/ ende in vreemde Landen vertrecken / hebben sy tselfde bevonden te syne teghens God/ alle redenē eñ billickheyt/ by de redenen ende middelen in heure gheschriste vanden xxij. Martij lestleden ende andere naeruolghende breeder verhaelt. Te meer dat een groote menichte vanden ghenen de gereformeerde Religie profiterende/ anders niet en hebben omme heure huysvrouwen ende kinderen te onderhouden/ dan de goede gelegentheyt ende commoditeyt die God de Heere hemlieden in heur Vaderlant verleent heeft/ sulcks dat voor den seluen in vreemde Landē te vertrecken/ anders niet en soude zijn dan hen te begeuen in een ghewisse miserie ende elendicheyt: Gehaluen dat door tvertreck van so groote menichte/ (als byde voorsc. gheschriften niet alleene is geseyt/ maer oock d'experientie in voorleden Jaren geleert heeft) die neeringhe ende weluaert der Landen / tot groote verachteringhe van syne Ma. dienst/ getransfereert werdt in andere omligghende Landen/ eñ alle vyantschap ende onvrede teghens syne Ma. syne Landen eñ Ondersaten aen verscheyden oorten woort ghemaeckt ende bereyt.

Souden mede alle de ghene die de Roomsche Religie toeghedaen moghen zijn/ diemen althans daer gheen ofte seer weynich soude beuinden / midts tvertrecken vanden genen de ghereformeerde Religi profiterende/ den welcken sylieden in respecte vande oude vrijdommē ende Preuilegie des Vaderlants vromelick ende getrouwelick by gestaen hebben / gheexposeert blijuen ende te voren ghegheuen worden die wreetheyt ende moortdadighe moetwillicheyt des Vaderlants gemeyne vyanden/ de welcke niet tegenstaende de gheoffereerde securiteyten ende versekertheden (waer door wy dagelicks voor oogen sien groote menichte byghebrocht ende bedroghen te syne) niet en souden onderweghen laten aen hemluyden te verhalen ende sich te wreken vande schande ende schade die sy rekenen door dese teghenwoordighe Crijch gheleden te hebben/ sonderlinghe aenghesien dat sy den oorspronck van dese Oorloghe den voorsc. vande Roomsche Religie meest toeschrijuende zijn/ vande welcke sy rekenen dat sy haren geheelē wille behooren ghehadt te hebben.

Ende hoewel wt t'gene voorsc. is/ de onbillickheyt ende onredelicheyt van het voorsc. voorhouden/ belangende tvertrecken vanden genen die sich tot de Roomsche Religie niet en souden willen begheuen/ sich seluen openbaer ende kennelick maeckt/ nochtans desen al niet teghenstaende/ de voorsc. Heere Prince ende Staten/ ten eynde sylieden niet en souden schijnen op haer eyghen oordeel alleene te willen staen/

 zijn

zijn tsamenderhant te vrede geweest/ende hebben op den eersten Junij aen syne Ma. een demoedich versoeck ghedaen/ midtsgaders sekere Presentatie/vande welcke sy niet en twijfelden (overmits de deuchdelicheyt van dien) ofte en soude gheaccepteert worden.

Want somen tot de ghewenschte vrede gheneycht ware gheweest/ hoe waert mogelick/loffelicker/redelicker/eñ onwederleggelicker mid delen ende offeren te bedencken/dan de voorsc. Heere Prince ende Staten te dien voordragē ende presenteren: Versoeckende byde selue/ datmen voor d'eerste de vreemdelinghen ende wtheemsche (als oorsake wesende van alle het quaet) soude cassceren/ende byden hueren doē vertrecken/presenterende van ghelijcken te doene/midts welcken de Oorloghe soude gheeyndicht zijn/ghemerckt die van Hollant eñ Zeelant egheenderhande viantschap ofte querele wtstaende en hebben met die vande andere Prouincien/heure Lantsghenooten/vrienden ende bloetverwanten; ende ofmen sulcks gheen gheloof en gaue / waren te vreden ten wedersyde sekerheyt ghedaen ende ghegeuen te werden/datmen tusschen tvertrecken vanden wtheemschē ende de wettelicke vergaderinghe vande generale Staten niet vyantlicks of nieuws en soude attenteren ofte aenrechten.

Bidden voorts by tvoorsc. gheschrifte ootmoedelick/ dat syne Ma. als een Christen Prince ende hooft/doende ophouden tvier eñ sweert daermen de Christenen syne ghetrouwe Ondersaten ende Lidtmaten tot noch toe mede veruolcht ende in alle wreedtheden ommegebracht heeft/voorts aen wil ghedooghen dat de selue in heuren gheliefde Vaderlant Gode moghen blijuen dienen in openbare vrijheydt heurder conscientie/ belouende dus anders in alle wereltlicke plicht syne Ma. te hoorsamen ende dienen so seer ende meer als huere Voorsaten t'eenighen tijden syne Ma. E. Voirders gehoorsaemt ende gedient hebben. Dwelck ymmers syne Ma. oorbaerlicker ware dan dese syne schoone Nederlanden door den wtheemschen so iammerlick te laeten schenden.

Eyntlick indien syne Ma. hen dit poinct vande vrijheydt haerder conscientie afslaet/de voorsc. Heere Prince Staten ende Steden willende ex superabundanti naerder voldoen ten aensien eñ genoechsaemheyt van Gode nde de gantsche werelt/ ende daer by bewijsen dat sylieden het weluaren ende commoditeyt / dwelck hen haer gheliefde Vaderlant subministreert / in egeen meerder achtinge ofte aensien en hebben/dan tghemeen beste rust ende vrede van alle de Nederlanden/ al ist schoon dat de ghene die onder hen de gereformeerde Religie aēgenomen hebben ende profiterende zijn/ veel liever hadden goet ende

leuen

leuen te verliesen/dan de selue in eenigherhande maniere te [illegible] ofte te buyten te gaen/so verre beuonden werde dat d'een metten anderen niet en mochten bestaen/hebben in sulcken gheualle bewillicht/ ende zijn nietemin te vreden/dat so wel tpoinct vande Religie/ als alle andere saken/poincten/differenten ende verseker theden (meest al ghemeenschap hebbende met die vande andere Prouincien / ende die aenghesien de nabuerschap ende oude vrientschap sonder groot ongelück d'een sonder dandere niet en behooren getracteert te zijn) gehandelt ende af ghedaen werde inde wettelicke vergaderinghe vande generale Staten van alle de Nederlanden.

Welckes presentatie billicheyt/buyten alle dispute wesende/ als ghestelt zijnde tot oordeel vanden ghenen diet insonderheyt roert eñ aengaet/heeft nochtans uwer Ed. ende den uwen ghelieft ghehadt daer op sekeren tijdt ons slepende te houden/ ende daer na twaelf daghen wtstel te begheeren/omme daerop metten voornaemste vande Lande raet te slaghen/ende dien tijt ouerstreken zijnde/in plaetse van eē pertinent ende cathigorijck antwoordt op onse voorsc. presentatie inne te brenghen/een captieux ende bewimpelt geschrifte ouer te leuerē/pooghende by tselfde onse clare billicke ende onbewimpelde presentatie te verduysteren/ ende voorts naerde gheprefseert zijnde/eerst mondelinghe / ende naderhandt oock by gheschrifte te verclaren egheen last te hebben vande selfde onse presentatien te accepteren oft refuseren/ende in een sake die so gheheel claer ende deuchdelick is/eñ die by alle luyden van wat conditie die mochten zijn / redelick beuonden sal worden/van nieus delay ende subterfugie van vier maenden te versoecken/niet teghenstaende dat van aenbeghin deses vredehandels by uwer Ed. beroemt is geweest van S'coninex weghen volcomen last ende macht in desen te hebben.

Ende also hier wt kennelick is dat uwer Ed. ofte den uwen byden voorsc. langhe slepen eñ gheueynsden handel/anders niet ghesocht en hebben dan met alsulcke offeen/ijdel hope ende voorgeuen van een vrede/den Staten eñ ghemeenten vanden Landen te onderhouden/abuseren/misleyden ende slaperich te maken/om sulcks de Nederlanden gevoechlicker t'ouervallen ende in eewighe slauernije te drijuen/ seker wesende dat ten opsiene van desen handel/ghedurende den seluen eñ op hope van een cort leet/die van Brabant/Vlaenderen/ midtsgaders vande andere Prouintien lieuer sullen dulden ende ghedooghen alle de concussiē/crachten ende gewelden/ diemen dagelicx ouer hen doet/ dan daer teghens feytelick te resisteren. Oock mede/dat niet tegenstaende ende ghedurende den seluen handel ende den tijt vande vorighe dilaye/van uwer zijde niet onderweghen ghelaten en wert / so by

 open-

openbare/als heymelicke ende onbehoorlicke aenslaghen/de landen te
ruyneren ende schende. So verstaen de voorsc. Heere Prince Sta-
ten ende Steden dese van nieuws versochte dilayen anders oock ner-
gens toe te tenderen/ ende ouer sulckx van uwer zijde gheen vrede by
desen handel/maer ter contrarie onrust ende der onser bederffenisse ge
socht te worden/ende consequentelick byden uwen alle vrede ẽn vrede-
handel afgheslaghen te syne/ende dat ouersulcks syne Ex. Staten en-
de Steden van Hollandt/ Zeelandt etc. voornoemt/billich gheoor-
saeckt zijn van nu voortaen hem seluen/wijf/kinderen/ende tghemey-
ne Vaderlant teghens alsulcke listicheydt ende allen onredelick ende
ongoddelick voorstel vanden uwen met alle maniere hen doenlick zijn-
de tot Godes eere/te stercken beschermen ende beuestigen. Vercla-
rende voor God ende de gheheele werelt/dat sy luyden desen geheelen
vredehandel ende gheduerende den tijdt van dien/ alle middelen ghe-
socht hebben/ten eynde zijne Ex. Staten ende Steden voorsc. met de
omliggende Prouintien van dese Nederlandẽ onder het hooft van sy-
ne Ma. tot Godes eere ende in een salighe ruste/ unie / vrede / ende
welvaert ẽn prosperiteyt vereenicht souden moghen werden/dat daer-
omme in geualle tselfde achter weghe blijft/ ende niet en geschiet/ sy-
ne Ex. Staten ende Steden voorsc. voor God ende de menschẽ daer
van ontschuldich sullen zijn: maer daer van culpabele ende oorsake
de ghene die anders niet en soecken dan duer de ghemeyne ruyne ẽn
desolatie ende slauernije van desen Nederlanden met onderdruckinge
vande authoriteyt der generale Staten/haer eyghen dominie/ tyran-
nye ende heerschappye op te rechten ende beuestighen. Niet te min
so wanneer uwer Ed. de antwoorde wt Spaengien ontfangen sullen
hebben / is syne Ex. met den Staten ende Steden voornoemt te vre-
den/daer af verwitticht zijnde/door huere Gedeputeerde tot voorder
comunicatie ende handel met uwer Ed. te verstane indien hemluyden
alsdan sulcks gheraden sal duncken / ende kennelick sy dat van uwer
zijde te beter trouwe ẽn sekerheyt voortaen gehandelt sal mogen wor-
den. *Onder stondt gheschreuen.* Ouergeleuert by den Ghedeputeer-
den des Heeren Prince van Oraengien / Staten ende Steden van Hol-
lant/Zeelant etc. den Commissarissẽ des Conincks tot Breda/dẽ xiiij.
dach Julij. 1575. present ons / *Ende ondergheteeckent.*

C. Adriaenssens.

Copie.

DE voorſc. Commiſſariſſen des Co. Ma. gheſien ende verſtaen hebbende d'inhouden van dit voorſc. gheſchrifte/ende beuindende daer inne veel hooghe woorden eñ propooſten daer mede zy ende andere dienaeren van ſyne Ma. tonrechte ende teghens de waerheyt gheculpeert worden/gelijck hen voorgaende gheſchrifte ende groote redelicke ende meer dan ſuffiſante offren/dienende tot ruſte ende weluaren vande ghemeene Landen/openbaerlick zijn wt wijſende/ſonder eenige gheueynſde oft bewimpelde handelinghe/ende dat t'gheheel fondament van tvoorſc. gheſchrifte alleen gemaeckt wordt op het verſochte delay om ſyne Ma. t'aduerteeren (ghelijck in ſo ſwaerwichtighe ſaecke / niet teghenſtaende generale Commiſſie behoort ende ghewoonlijck is te gheſchien); Verclaren niet in meeninghe te zijn tvoorſc. geſchrifte te aduoyeren oft t'ontfanghen anders dan volghende heur voorgaende verſoeck ende tot effectuatie van dien/verwachtende d'andtwordt van ſyne Ma. omme de ſelue hebbende/d'aduertentie te doene volghende henlieden voorſc. verſoeck/ende voorts op d'inhouden vande voorſc. geſchrifte ende andere te ſegghen ſo voorder beuonden ſal worden te behooren. Ende in dier forme ende anders niet/hebben de voorſc. Commiſſariſſen doē teykenen ende ouergenomē tvoorſc. geſchrifte. Proteſterende voor Godt ende de werelt dat van weghen zijne Ma. gheen gebreck en is/noch oorſake gegeuen en wort van ſcheyden of te breken deſer cōmunicatie: Maer ter contrariē by den Prince van Orangien/Staten ende Steden van Hollandt/Zeelandt/ &c. ſelfs/indien ſy verwichticht zijnde als vooren / niet en erſchijnen / om deſen vredehandel (verſtaen hebbende de meeninghe ende intentie van ſyne Ma.) tot een goeden eynde te bringhen. Aldus gedaen tot Breda den xiiij. dach van Iulio M. CCCCC. LXXV. *Under ſtondt gheſchreuen.* By Ordonnantie van mynen Heeren de Commiſſariſſen des Co. Ma. ende onder gheteyckendt.

I De La Torre.

B   Aen

Remonstreren ende verthoonen in alder ootmoet die Ridderschap/Edelen ende Steden van Hollant Zeelant/dat sylupden uwe Ma. ende uwe Ma. voorvaderen hoochloflicker memorien/altijts hebben gheoorsaemt/ghereuereert eñ ghedient als goede ende ghetrouwe Ondersaten in allen saken daer tot conseruatie van uwe Ma. hoocheyt/heerlicheyt ende domeynen heure gehoorsaemheyt ende onderdanighen dienst gherequireert is gheweest. Sulcks sy luydẽ niet en twijfelen uwe Ma. goede affectie thenwaerts te meer daer door ghewassen te zijn / omme henluyden onder goede Iustitie ende Politie in heure gherechticheden ende vrijheden met alder ruste eñ vrede te behoeden ende te beschermen/conform den welcken hoe wel den Hertoghe van Alua als voor uwe Ma. Gouuerneur hem behoort hadde gheuoecht te hebben/heeft hy nochtans onder de titule van zijn gouuernement Iniustitie ende fortse ouer de selue uwe Ma. Landen eñ Ondersaten gheestelick eñ wereltlick Edel eñ onedel sulcke regieringhe aenghericht/dat syluyden Remonstranten tot conseruatie van heure Priuilegien Rechten ende loflicke costumen ende vrijheden/ niet sonder groote beswarenisse ghenootsaeckt zijn geweest oock metter gewapender handt t'opposeren tegens de hoochmoedige fortselicke regeringe des selfs Hertochs van Alua eñ zijns aenhancks vande wtheemsche natie/ door perniciruse nieuwicheden/ ongewoonlicke exactien ende verdruckinghe van uwer Ma. voorsc. Ondersaten/alle ghemeyne ruste perturberende/ende niet anders arbeydende dan de selfde Landen ende Inghesetenen hen ende heuren moetwil t'onderworpen/ in armoede te brenghen ende in slauernije te houden/ tot groote verachteringe vanden dienst van uwe Ma. domeynen/daer van syluyden Remonstranten van te voren genoech opentlicken hebben gheremonstreert eñ gheprotesteert/ ghelijck oock de Staten van andere Landen ende Prouintien dies aengaende heure Remonstrantien verscheydentlicken ghedaen hebben ghehadt. Maer dies niet teghenstaende de voorsc. Hertoghe van Alue in zijn quaet voornemen persisterende/ zijn door den hoochmoet der voorsc. wtheemsche ende quaetwillighe vyanden vande ghemeene ruste ende Lande/niet alleen uwe Ma. Landen ende Inghesetenen in groote veranderinge verseerte ende ellende van Crijch ende Oorloghe ghebracht / maer is oock den seluen Landen ghemaeckt een afkeer/onvrientschappe eñ ongunst byden omligghenden Coninckrijcken/Landen ende nagebueren/ met verlies van alle traffijcken ende verminderinghe van alle manufacturen/negociatie ende weluaert. Ende want syluyden Remonstrantẽ niet anders ghesocht en hebben nochte als noch en soecken/dan tghemeen weluaren vanden Landen/ten dienste van uwer Ma. te vorderen naer alle heure vermoghen/ende sulcks alle goede Ondersaten

schuldich zijn te doen. So is heur onderdanichlick ende ootmoedich versoecken eñ bidden/dat uwe Ma. ghelieue als een Vader met een lieflick ende goedertieren ooge aenschou te nemen op den tegenwoordighen ellendighen eñ beclaechlicken staet uwer Nederlanden/ omme de selfde wederomme te brenghen in goede eendracht/commertie ende gerustheyt/waer door uwe Ma. hoocheyt sal moghen vermeerderen ende tweluaren der Ingesetenen totten dienst vande selfde uwe Ma. wederomme wassen ende groeyen. Twelck want ontwijfelick niet en sal connen gheschieden so lange inde selfde Landẽ sullen heerschappye ende ghewelt hebben d'wtheemsche natien/wiens ghewin ende profijt meer inden onrust eñ disordre der Landen dan in goede ordre is ghelegen: Eñ die wter natuere ende als die daghelicksche exempelen leeren/ meer soeckende heur eyghen lust ende profijt dan t'gemeen beste vanden Lande/hen vreemt zijnde/oorsake ghegeuen hebben van de teghenwoordighe beroerte eñ wapeninghe. Dat oversulcx uwe Ma. den seluen wtheemschen wten voorsc. Lande wille doẽ vertrecken/ende by libere communicatie eñ aduijs vanden Inheemschen eñ generale Staten van herwaertsouere int ghemeen eñ behoorlick daer toe versamelt/alsulcke goede ordre policie ende gheregeltheyt statueren/daermede de selfde uwe Ma. Landen eñ Ondersaten in een versekerde eenicheyt ende gherustichheyt voortaen ghehouden eñ alle perikelen inconuenientien ende beroerten moghen worden geprecaueert. Ende ghemerckt door die continuatie ende gheduericheydt van dese Crijchs beroerte (vrijmoedich te spreken) niet anders te verwachten en staet dan een depopulatie verwoestinghe ende verderffenisse van uwe Ma. Landen ende Prouintiẽ aen allen oorten. Te meer datmẽ siet de Inghesetenen so lange so meer hen totte wapenen te begeuen verghetende ende verlatende heure ghewoonlicke neeringe eñ hanttieringe/so die menschẽ lichtelick genegẽ zijn tot licentie eñ liberte die de Oorloge schijnt mede te brengẽ. Sulcks dat door lange gebruyck der wapenen/uwe Ma. Ondersaten te meer tegens malcanderẽ verbitterende een periculose eñ schandelicke alteratie soude mogen vallẽ in alle handelinge / Traffijcke / Coopmanschappen / Zeeuaert ende anders/ waer door den dienst van uwe Ma. grootelicken souden moghen worden ghelabefacteert. Supplicerẽ oock de voorsc. Remõstranten hier op een goedertieren insicht ghenomen te worden. Ten eynde so wel die Landen van hollant ende Zeelant als dandere omligghende eñ aenpalende Landen ende Prouintien/by auctorite van uwe Ma. vanden ouerlast ten minsten der vreemder natien ende Crijchsvolck ten wedersyden voor t'eerste ontledicht ende ontlast / midtsgaders alle weghen van Oorloghe by prouisie ghecesseert ende opghehouden moghen worden/sulcks dat met goede versekertheydt eñ conuersatie ende commertien der Ingesetenen van uwe Ma. Landẽ we-

beromme vrij mochten beghinnen/ende de selfde Inghesetenen des te beter metter tijt nederghesett ende metten anderen worden versoent/ daer toe sylupden suppliantien ouer heure syde niet en sullen naelaten te doen alle behoorlicke offitie van ghetrouwe Ondersaten van uwe Maiesteyt.

Apostille op de Requeste vande Staten.

Syne Ma. gesiē hebbende dese Requeste/ ende wesende geinformeert vande schaden/ ouerlasten/destructiē/ desolatien/elenden/ende calamiteyten die dese syne Ma. Nederlanden gheleden hebben. Segheerende ende willende als een goet Vader eñ goedertieren Prince betaemt/alle dinghen weder stellen in rust eñ vrede ter eeren Gods ende tghemeene weluaren zijnder Ondersaten/ is te vreden met syne medelijdelick lieffelicke eñ Vaderlicke oogen aen te siene d'afflictie der seluer syner Ondersaten van herwaertsouere/ ende remedie in het ghene voorsc. is te stellen/als naer redenen billickheyt ende gheleghentheyt vander sake sal behooren. Hebbende tot dien eynde gheordonneert Commissarissen omme te samē met die Ghedeputeerde vande Suppliantien te communiceren/eñ naerder alle heurlieder aengheuen ofte vertooninghen op dese Requeste eñ tgene sy voorder sullen willen doen te samen in eenen weghe eñ gelijckelick int generael te verstaen ende also oock te samen (sonder de materie te verscheyden) naer volcomen communicatie met malcanderen ghehouden by de beste ende bequaemste middelen daer inne te remedieren. Ghedaen tot Breda den 5. Martij. 1574. stilo curie *ondergheteyekent.*

I De La Torre.

De

De pointen ende articulen vande Pacificatie by de Comissarissen des Conincx gheproponeert ende geextraheert wt henluyden geschrifte vanden xiiii. Marci. 1475. Stilio curie.

DAt de Ridderschap/Edelen/ende Steden van Hollandt ende Zeelandt/ende gheconfedereerde / als Sommel ende Beuren/ so wel int generael als int particulier gehouden ende gehanthauet sullen worden in alle heure Privilegien/wettē/Rechten ende costumen/ghelijck als tselfde voor den troubel geweest is/ ende indien yet verandert ofte vernieut is (mits te kennen geuende wat het is) sal tselfde weder gherestitu:eert worden.

Dat alle datter gheuallen ende ghebeurt is van alle voorleden saecken/ter oorsaecken der troubelē ende oproerten gheschiet inden landē van herwaertsouere/sal generaelick vergeten worden/ende doot ende te niete wesen/als een saecke niet gheschiet zijnde/sonder yemant/wie dattet oock sy eenighe saecken te moghen te laste legghen ofte Imputeren.

Dat alle Deffaulten/Contumatien/ende Sententien/gegeuen so by Bannissementen/Confiscatien van goederen/als andersins/ sullen gecasseert ende gheannulleert zijn.

Dat de goederen by d'een oft dandere partijen genomen/sullen wedergheghenen ende den eyghenaers ofte huere erfgheramen ende successeurs gerestitueert worden/in sulcken state als sy altans syn/sonder bedroch.

Tghene dat genomen ende ghelicht is/sal quyte ende geremitteert blijuen/wtghescyt tghene dat noch in nateure ofte wesen is.

Dat alle gheuanghens so van d'een als van d'andere partije/sullen vrij ende los ghelaten worden sonder eenich rantsoen : So wel den Graue van Bossu als alle andere wie die oock zijn/dan de rantsoenen die betaelt zijn/sullen sulcks blijuen ende stadthouden.

Sullen voorts alle de saken worden ghepacificeert ende gestelt die voorder wt de voorsc. articulen particulierlick by communicatie sullē mogen spruyten/ by de bequaemste middelen als dienlick sal zijn/ende alsmen diesaengaende te samen sal connen accorderen.

Weluerstaende dat de voorsc. Prince/Ridderschap/Edelē/eñ Steden/sullen syne Ma. restitueren ende ouerleueren de voorsc. Landen/

Steden/

Steden Casteelen ende sterckten/midtsgaders de Schepen artelerye ende alle andere dingen hoe die mogen wesen die sy van syne Ma. genomen hebben ende de selue onthoudende zijn. Ende van gelijcken dat alle de ghene die duerende dese teghenwoordighe Oorloge naer heur genomen hebben eenighe huysen Goederen en Renthen toebehoorende geestelicke oft andere persoonen/ende die sy noch houdē en occuperen/den seluen de volcomen possessie en paysibelick ghebruyck laten sullen in alle vrijheyt ende sekerheyt: Te weten van tghene dat in natuere ende wesen ende in heurder macht is/sonder bedrooch arch ende list.

En verstaet expressellick syne Ma. dat die Catholijcksche Roomsche Religie generael inde Ma. Landen onderhouden sal worden/vrijelicken ende paysibelick sonder eenich troubel ofte beletten ter contrarien sulcks ende inder maniere syne Ma. de Landen van herwaertsouere ontfanghen ghehult ende by eede daer inne beuesticht is/hebbende oock sulcks die Staten vandien/so doen ter tijt als nu onlancks expresselick gheprotesteert inde selue te willen leuen ende steruen.

Weluerstaende dat die ghene die voortaen niet Catholijck als voren en sullen willen leuen/syne Ma. hen sal accorderen ende toelaten ten hoochsten ende voor dese reyse alleene/dat die selfde hen vertrecken wt dese Landen ende vercoopen haeren goederen die sy hebben binnen sekeren tijt/daer toe te stellen sonder dat sy nochtans ghedueren de den seluen tijt sullen moghen doen eenighe exercitie van heure Religie sonder eenich schandale.

Ende tot versekerheyt van al tghene voorsc. is/hoe wel twoort van syne Ma. alleen mette brieuen van ratificatie die syne Ma. daer op sal ouerschicken/hemlieden genoech behoort te wesen/so verre sy noch tans hen daer mede niet te vreden en souden willen houden (alsmen verhoept Ja) sullen moghen voorwenden wat sy daerenbouen of tot hen versekertheyt sullen willen begheeren/omme dat ghehoort daer inne ghere soluee rt te worden naer behooren.

Ander

Ander Extract wt der voorsc, Commissarissen gheschrifte den Gedeputeerden van syne Ex. &c, Ouergheleuert den eersten Aprilis 1575.

Bouen al twelcke wy noch in onse naeste voorgaende gheschrifte/om meer dan te voldoen ende breeder hierinne te voorsien dan inde voorsc. Requeste verhaelt staet/indē name eñ van wegē syne Ma. gepresenteert hebben eenige andere groote particuliere middelen/tot voldoeninghe ende satisfactie van een yeghelick so dat te verwonderen is/ dat daerop naer vermoghen de gepresenteerde by uwer E. goetwillicheyt ende ghehoorsaemheyt ind. voorsc. Requeste ende andere gheschriften gheroert/niet meer achts gheslaghen is gheweest.

Nietemin willende de Ma. zijne Vassalen eñ Ondersaten openen de volle hant van syne goedertierenhz / is te vreden al tselue hemluyden als noch toe te laten om volle satisfactie te geuen eñ voor God ende alle de werelt gheexcuseert te zijn/ende te bewijsen gheen dingen meer aen te sien ofte te achten dan het weluarē der seluer syner Ondersatē.

Eñ aengaende d'ouerleueringe vande Steden/Plactsē/Fortressen/Schepen/Artillerijen/eñ andere dingen in onsen voorgaende geschrift te vermaent/die sy innehouden ende onwillich als noch zijn te restitueeren / onder d'ecksel datmen hemluyden souden willen ontstercken eñ daer na te bedrieghen. En connen wy niet imagineren waer toe uwer E. sulcke woorden geuseert hebben / met verhalinge vande Fable vande Wolven eñ Schapen/aengesiē een yegelick verstant hebbende/daer wt wel can geuoelē datmē die voorsc. ouerleueringe niet en heeft vsocht simpelick ofte apsoluytelick/maer eerst naerdiē de Remonstrantē van te voren sullen hebben goede vaste versekertheyt eñ asseurancie die hen by het voorgaende gheschrifte ghenoech gepresenteert is. Daer af in uwer E. leste rapport geē vermaen gedaē en wort/dwelck te verwonderen staet / ouermidts by middelen vandien alle periculen verhoedt mochten worden/met goede versekerheyt van een yeghelick daerduer ende de Dissimulatie vande selue goede Offren uwer E. genoech te kennen geuen dat sy selfs niet en procederen so rondelick als in dese ondersp roken was.

Om nietemin oorsake van ver der dispute te schouwen endrop dat niemandt achterdincken en derf hebben van eenige diffidentie/so ist dat wy indē name van zijne Ma. by desē wederom verclaren eñ opentlick te kennen geuen/dat so verre die Prince van Oraengiē eñ andere Remonstrantē met het woort vāde Co. Ma, (dwelck hē wel behoorde

ghenoech

ghenoech te wesen) niet te vreden en zijn henluyden toeghelaten wert selfs te proponeeren sulcke asseurantie als sy begeeren om henluyden dies aengaende te geuen behoorlicke ende volle satisfactie. Presenteerende in allē gevalle te doen blijcken vande behoorlicke macht eñ authorisatie van zijne Ma. onder syne singnatuere eñ groote Seghel/eñ oock in sonderheyt (so verre des noot sy) syne Ma. ratificatie van dese onse teghenwoordighe handel.

Eñ dat daerenbouē syne Ma. noch sal doē aggreeerē zijne voorsc. ratifficatie eñ belofte byde Statē vā herwaertsouere/ elck int particulier den welcken zijne Ma. daer toe behoorlick sal authoriserē/ als wesende lidtmaten/medebroeders eñ medelansgenooten van die van Hollant ende Zeelandt/ voor den welcken zijne Ma. toelaten sal dat sy intercederen ende belouen sullen/dat al tghene hemluyden van Hollandt ende Zeelandt &c. belooft sal worden/ den seluen oock onverbrekelick by zijne Ma. ende zijne Ma. successeurs onderhouden sal worden: eñ dat die brieuen vande voorsc. belofte/ sullen worden ghepubliceert/ geinterineert ende gheuerifieert / inde souueraine ende principale Radē vā herwaertsouere / tot meerder solempniteyt eñ confirmatie vandiē.

Ende so verre des noots sy/ sal zijne Ma. al tghene voorsc. is/ noch doen beuestighen by twoort ende beloftenisse vande Key. Ma. eñ andere Heeren ende Princen vandē bloede van zijne Ma. ende onder het Keyserrijcke ghesetenzijnde.

Ende aengaende de Catholijcke Roomsche Religie / wilt zijne Ma. alhier weder wel absoluytelick verhaelt hebben/ van gheen meyninge te zijn/ yet int minste te geuen dat contrarie van dien soude wesen/ oock in gheen Iota vande selue te willen wijcken / maer sodanich dat te onderhouden als zijne Ma. ende zijne Ma. voorsaten zijn ontfangen eñ ghehult gheweest voor Princen ende Heeren vanden Lande / ende onder de welcke die van Hollandt ende Zeelandt oock zijne Ma. hebben ghelooft ende ghesworen/ de ghehoorsaemheyt ende getrouwicheyt/ vande veranderinghe vande welcke noyt questie is gheweest.

Met al twelck de Remonstranten hen wel behooren te vredē te houdē/ als heurluyden genoech gedaen zijnde /dat den genen die sulcx als voren niet blijuen eñ leuen en willen/ toegelaten wort te vertreckē met huere goederē/ so roerende als onroerende / eñ te gaen woonen daert hen belieft/ wesende tegens alle goede ordre redenen ende Iustitie/ dat een Prince ghedwonghen soude worden te lijden veranderinghe van Religie ten appetijte van syne ondersaten/ die den anderē daer toe niet en moghen bedwingen/ ende veel min huer eyghen Prince die sy schuldich

dich zijn alle onderdanicheyt ende obeissance.

Eñ om noch voorder mate te geuen den genen die sullen willē wtte Lande vertreckē / is de Ma. te vreden dat sy sullen hebben den tijt van ses maenden naer de publicatie vande pacificatie / om alhier te blijuen / midts middeler tijt ab stinerende van tghebruyck van hen Religie ende exercitie vandien / ende hen houdende sonder eenich desordre ofte schādael.

Ende in regardt van huere goederen om die gerieffelijcker tot huerē meesten profijte te vercoopen / is zijne Ma. oock te vredē hemluydē oock te gunnen den tijdt van acht oft thien Jaerē / om so te beter tottē hoochsten prijse van huere goederen te gerakē : Ja dat meer is / hemlieden oock te consenteeren de selue te moghen behouden eñ de vruchten eñ incomen daer van t'ontfangē / die doende administreren by handen van die vande Catholijcke Roomsche Religie / ende hen draghen als andere goede Ondersaten / sy wederomme sullen mogen selue aenwerden ende administreren naer huere believte.

Willende in desen wel aenmerckē / dat so verre sy selfs wildē / hemluyden niet van noode en soude zijn hen te stellen in sulcken wttersten noot omme heur eyghen Vaderlant ende huysen (so seer by hemluyden begheert) te verlaten / ende syne Ma. wt vaderlicke affectie die hy tot henluyden syne natuerlicke Ondersaten draecht / lieuer saghe henluyden int Landt te houden / nochtans indien sy tselfde niet en willen doen ende hen conformeren metten anderen / mogen tselue hen seluen wijten. So syne Ma. niet nieus en introduceert ofte inne en brēgt.

Ende dat oock de faculteyt om hen mit huere goederen te moghen vertrecken / voor dese reyse alleen / hen toeghelaten wort sonder eenich belet / als geen redenen zijnde telcken reyse de Religie te veranderen / confusie ende schandael onder huere medeborgheren te maeckē ende de gemeyne ruste ende tranquilliteyt sulcx te perturberen / twelck oock tot illusie vander Justitie soude moeten gheschieden.

Daer by voeghende dat zijne Ma. niet en twijfelt / so verre die wtheemsche Ministers ende Consistorialen met eenige andere perticuliere die deur middelen van beroerte ende onder t'decksel van clachten die ter cause vande Preuiligien ende vrijdommen vanden landen geschiet zijn / dese nieuwicheyt opghebracht hebben / hen bekeeren oft wten Lande vertrecken / dat de gemeynte wel van als onderricht zijnde / te vreden sal wesen / volghende de wille van zijne Ma. te blijuen in alle gehoorsaemheyt ende obseruantie van d'oude Catholijcke Religie / cōmercie ende weluarē daer inne de Ma. te vreden is hen te houdē / eñ

C mainctie

mainetineren met verhoedinghe van alle ongheluck ende beswaer-nisse/ bysonder vande gementioneerde Spaensche Inquisitie/ de welc-ke zijne Ma. noyt van sinne en is geweest te Introduceren: Eñ midts-desen noch expresselicken verclaert gheen meyninge te hebben de sel-ve in dese Nederlanden inne te brenghen/ ende voorts met onderhou-dinghe vande priuilegien een yeghelicken competerende te ghebruyc-ken ouer al/ alsulcke goedertierenheyt als een natuerlicke Prince en-de Heere toestaet.

Versoeck ende inden name van syne Ma. eñ van onsen tweghen biddende/ nademael wy vergadert zijn op de pacificatie (ouer al so seer ghewenscht) tot vertroostinghe van so veel arme onnosele menschen die in armoede ende miserie zijn leuende door dese troubelen/ dat uwe Ed. belieue aenschou te nemen op de gemeyne ruste ende weluaert/ eñ bewijsen int voorderen van desen alsulcken securiteyt affectie ende be-gheerte als wy naer onse macht ghedaen hebben van dese onse syde/ ende sonder voorder euagatie absoluytelick eñ van poinct tot poincte ons te willen verclaren d'intentie ende meeninge van den Prince van Orangien/ Staten ende Steden van Hollandt/ Zeelandt/ ende heure gheassocieerde: oft sy de voors. gracieuse presentatien ende offren van weghen zijne Ma. ghedaen/ aenvaerden willen ofte niet/ sonder met-ten lichsten ofte dissimulatie de selue mette teghenwoordige occasie te laten passeren/ aenghesien op de selue wel behoort naerder ghelet te worden/ gedaen tot Breda den eersten Aprilis 1574. voor Paesschen stilo communi.

Copie.

Copie.

Edele/Eersame/hoochgheleerde seer discrete heeren : Ghesien by ons Ghedeputeerdens van weghen mynen G. heere den Prince van Orangien/ Staten ende Steden vã Hollant/ Zeelant/ Bommel ende Buren/ met heuren geassocieerden/ t'gheschrifte ons van uwer Ed. wegen binnen S. Geertruydenberge ghedaen behandighen door d'heeren Elbertus Leoninus eñ Jaques de la Torre/ op den xxi. deser Maent van Meye/ in welck gheschrifte op ons versoeck vanden xix. daer te voren gespecificeert staẽ de poincten ende articulen waer op naer uwer E. beduncken byden voorsc. heere Prince/ Staten ende Steden niet simpelick cathegorickelick ende ombewimpelt gheantwoort en is/ met acceptatie oft refuys vande offeren ende presentatien vervatet staende in uwe vorighe gheschriften vanden xiiij. in Meerte ende eersten Aprilis beyde lestleden. Wy Gedeputeerdens voorsc. naer voorgaende rapport/ voldoende ten genen uwer E. by twoorsc. laetste gheschrifte vanden xxi. zijn begeerende/ verthoonen ende segghen tnaervolghende.

Eerst op tpoinct daer gheuraecht wert of den voorsc. heere Prince Staten ende Steden willen accepteren oft niet/ die presentatiẽ die hen byden voorsc. gheschriften vanden xiiij. in Meerte ende eersten Aprilis voorghedra ghen zijn gheweest/ als van hen te hanthauen in heure Preuilegien/ Wettẽ/ Rechten/ mettẽ naeruolgende poinctẽ/ etc. Segghen ende bekennen die presentatien wel goet ende redelick te beuinden/ alsmen vanden effecte der seluer/ midtsgaders van meer andere diergelijcke (allen den Prouintien vanden Nederlandẽ niet min noot. lick ende dienlick wesende) in vrijer conscientie mochte ghenieten eñ ghebruycken : Maer en connen den voorsc. heere Prince Staten eñ Steden niet beuroeden waer toe hen trestablissement ende redintegratie van allen Rechten/ Privilegien ende weluaren vanden Lande dienlick soude zijn/ als sy luyden wte selue souden moeten vertrecken/ so byde clausule, Weluerstaende ende andere Restrinctiẽ de voorsc. presentatie volghende ende secondereerde van syne Ma. weghen ondersproken wort.

Ende ghemerct dattet den voorsc. heere Prince/ Staten ende Inwoonderen van Hollant ende Zeelant/ met heure geassocieerde (vrijmoedich sprekende) voor als nach onghelegghen is heuren ghelieffden Vaderlant te verlaten/ so wel als D'exercitie vande ghereformeerde gheamplecteerde Religie. So de selue syne Ma. ghelieue/ soot eenen Christen Prince ende hooft betaemt/oock eenmael eñ ten langen laetsten met een ghenadich ende ghedoochsaem ooghe/ aensiende den

grooten Iuer eñ heylich ghemoet van syne ghetrouwe Ondersaten/ in dese sake der conscientie/ waer af God alleene rekenschap ghegheuen moet werden/ te doen cesseren eñ ophouden Vuer ende Sweert daermede syne Ondersaten ende Uitmaten tot hier toe veruolcht/ ende met onghehoorde wreetheden vernielt ende omghebrocht zijn gheweest/ sullẽ Ja belouen dus anders in alle andere wereltlicke plicht syne Ma. te hoorsamen eñ dienen/ so vele ende meer als heure Voorsaten t'eenighen tijden syne Ma. voirders ghehoorsaemt ende ghedient hebben.

Wat nu raect die ghcoffereerde oft aengeboden versekerthe yt/ gementioneert in uwer E. laetste gheschrifte voorsc. ende d'welck hem in desen deele refereert tot de clausulen ende restrinctien veruatet in t'geschrifte vanden xiiij. in Meerte/ dẽ voorsc. Heere Prince/ Staten/ ende Steden/ hebbẽ by heure solemnele antwoorde vanden xi. deser/ wtdruckelick verclaert/ ende met droeuighe exempelen ghenoechsaem te kennen ghegheuen/ in welcken estime alle die werelt de selue mach houden/ ende hoemen met sodanige versekertheyt bewaert soude wesen ; Insonderheyt als Steden/ Casteelen/ Sterckten/ Schepen/ Artillerije/ ende alle andere dinghen ouergheleuert souden zijn / aleer de wtheemsche vertrecken/ ende by de generaele Staten goede ordre gestelt ware tot onderhout van eene vaste vrede ende eenicheyt/ d'welck uwer E. doch by Restrinctien inden geschriftẽ vanden xiiij. in Meerte eñ xxi. Mey/ respectiue voordragen ende pooghen te onderspreken/ sulcks dat de voorsc. presentatien (merckelick so die legghen ende met Restrinctien besneden zijn) in gheenre manieren en dienen om tot eene ghewenschte ende salighe vrede te comen.

Niettemin/ somen alle diffidentie ende wantrou (die ons in desen handel met goeder cause doen ommesiẽ/ ende t'quaetste altijts voorooghen hebben) wilt weren/ den voorsc. Heere Prince/ Staten eñ Stedẽ en weten te dien / noch tot t'beginsel van eene goede versekertheydt/ egeen beter middel te aduiseren of te bedencken/ dan datmen volgende d'inhout vander eerste Requeste/ ende alle andere naeruolgende geschriften/ die wtheemsche t'allen tijden byden heuren doe vertrecken/ d'welck mede d'eenich beginsel soude gheuen om alle beroerten te sedigen. Ende behoort sulcks des te meer sonder eenich achterdencken te gheschieden/ dat (so te meer mael geseyt is) der voorsc. Heere Prince/ Staten ende Steden egheenderhande vyantschap ofte querele wtstaende en hebben met dien vanden anderen Prouintien : Remaer houden de selue voor heure goede vrienden/ Lantsghenooten ende geallieerden. Presenterende omme alle voldoens wille/ ende ten eynde men sulcks te beter gheloof gheue / tot alle redelicke conditien te verstaen/ daer op men sich ten wedersyden mach vertroosten ende verse-

kert

keert houden/datter niet nieus oft vyantlicks geattenteert en sal worden/gheduerende den tijt des vertreckens vanden wtheemschen ende vreemdelinghen byden heuren/tot anderstont dat de generale Staten van alle de Prouintien sullen vergaderen/om vrijmoedich t'aduiseren/ tghene dat strecken sal tot restablissement ende oprechtinghe vande vertreden Justitie/Politie ende alle andere goede ordre/om neringhe ẽn weluaert inden Lande te doen keeren/ende insonderheyt omme allen den Inwoonderen in alsulcker vrede ende eenicheydt wederomme metten anderen te doen leuen ende conuerseren / als die onderlinghe gheleeft ende metten anderen gheconuerseert hebben / vanden tijt af dat de Landen by huwelicke ende successie onder eenen Heer ẽn Prince ghecomen ende gheconsolideert zijn gheweest/ tot datmen teghens d'oppressie ende tyrannye vande welcke sich te defenderen/ de voorsc. Heere Prince Staten ende Steden met heure gheassocieerde de wapenen hebben moeten aennemen / ende egheensins om hem te distraheren vande onderdanicheydt vanden Coninck heuren natuerlicken Prince ende Heere/oft om yemanden tot eenighe Religie te bedwinghen.

Ende alhoe wel dat wt al tgene voorsc. is ghenoechsaem blijct ende verdedighet can worden/de goede oprechte ende ongheueynsde intentie vanden voorsc. Heere Prince/ Staten ende Steden/willende de selue nochtans ex abundanti naerder voldoen/ten aensien ende genoechsaemheyt van God ende de gantsche werlt/ende daer by bewijsen dat sylupden hen eyghene welvaren ofte ghemack niet en soecken/noch oock in egeene meerder achtinghe ofte recommandatie en hebbẽ dan t'gemeen beste / rust ende vrede van alle de Nederlanden/ al ist schoon dat de ghene van hemluyden/die de ghereformeerde ende warachtige Apostolicke Religie aenghenomen hebben ende profiterende zijn/veel lieuer goet ende leuen souden verliesen dan de selue in eenighe manieren te loochenen oft te buyten te gaen. Sijn niettemin den voorsc. Heere Prince/Staten ende Steden met heuren gheassocieerden/ghesamenderhant te vreden/indien syne Ma. hen versoeck op tpoinct van de Religie hier bouen afslaet/ dat so wel tselue / als tpoinct vande versekertheyt ende alle andere saken poincten ẽn differenten (meest al gemeenschap hebbende met dien van den anderen Prouintien/ẽn die aengesien de nabuerschap / sonder groot onghelijck d'een sonder dandere niet en behooren getracteert te zijn) gehandelt ende afgedaen werde inde wettelicke vergaderinge vande generale Statẽ van alle de Landẽ.

Ende aenghemerckt dat midts tvertrecken vanden wtheemschen/ de concussien/wtteeringhen ende oppressien cesseren/ende alle de Landen sonder faulte in vrede vereenicht sullen zijn/ so hier bouen ende by

onse vorighe gheschrifte breeder ghesept is/met presentatie ex abundanti/dat wy tot alle redelicke conditien willen verstaen/daer by men hen ten wedersyde van goede vrede versekert mach houden/ tusschen twertrecken der seluer wtheemschen/ ende de vergaderinge van de generale Staten: so versoecken ende bidden wy uwer Ed. willen hier op ende op alles ten naesten letten/ende in sonderheyt een ongeveynst en Cathegorijck antwoordt gheuen met Ja ost neen/so wel op de presentatie vande versekertheyt/mits vertreckē vandē wtheemschē/als oock op tghene den voors. Heere Prince Staten ende Steden mit voller handt bewillighen int laetste voorgaende articule / sulckx dat wy wt deen ende dandere moghen verstaen/ dat uwer Ed. so seer als wy tot eene goede ende gheduerighe vrede gheneycht zijn. Doch en connen wy ons anders niet laten voorstaen/of uwer Ed. en sullen ten eynde so wy versoeckē niet min goet dan nootlick bevindē / de vergaderinge vande generale Staten/als wesende naer uwer Ed. eygen schriftelick oordeel ende meyninghe vanden xiiij Martij. lestleden/ de wijste ende verstandichste vanden Landen: Neffens dwelck wy oock seggen/dat de selue zijn de onpartijdichste incorruptibelste / ende den ghenen dien best bekent is de toecoemste ende gheleghentheden van allen saeckē/ ende ouer sulcx wel sullen weten te aduiseren ende besluyten/hoemen in alles sal mogen Remedieren ter eeren Gods/dienste van zijne Ma. ruste vrede ende weluaert van alle de Landen.

Ouergheleuert den eersten Iunij. M. D. LXXV.

